

CASA SCOALELOR
BIBLIOTECĂ PEDAGOGICĂ
Nº 11072

ION CAMPINÉNU

DISCURSU DE RECEPTIUNE

IN

ACADEMIA ROMANA

DE

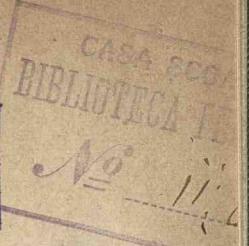
ION GHICA

SI

RESPUNSULU D-LUI B. P. HASDEU

GETITE IN SIEDINTA PUBLICA DE LA 28 MARTIE 1880

BUCURESCI
TYPOGRAFIA ACADEMIEI ROMANE
(LABORATORII ROMANI)
19° — STRAD'A ACADEMIEI — 19.
1880.

60052

ION CAMPINÉNU

60053

DISCURSU DE RECEPȚIUNE.

IN

ACADEMIA ROMÂNĂ

DE

ION GHICA

SI

RESPUNSULU D-LUI B. P. HASDEU

1333330

CETITE IN SIEDINTA PUBLICĂ DE LA 28 MARTIE 1880

253884

— · — · — · — · —

BUCURESCI

TYPOGRAFIA ACADEMIEI ROMANE

(LABORATORII ROMANI)

19. — STRAD'A ACADEMIEI. — 19.

1880.

BIBLIOTECĂ CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREŞTI
COTĂ 60052

RC 241/02

1956

B.C.U. Bucuresti

C133330

Sciintele naturale au fostu obiectul principal alu studiilor mele d'in tineretie. — Descoperirile lui Cuvier si ale lui Eli de Beaumont asupr'a formatiunilor geologice si asupr'a succesiunii locuito-riloru pamântului, deschideau in spiritulu meu unu orizontu placutu vietiei in care voiamu sè intru. Admirámu cumu Arago si Dumas faceau intieligibile, chiaru diletantiloru sciintiei, cestiunile cele mai complicate si mai transcendentale ale filosofiei naturei si cumu invetiatii Secolului alu XIX^{1ea} inavutiau pe tóta diu'a sciint'ia cu ua multime de descoperiri. Urmámu cu religiositate miile de obser-vatiuni si de experientie cu care Humboldt pregatiá marea opera sciintifica ce a lasatu lumii. Déro evenimentele, la care mi'a fostu cu neputintia sè nu ieu si eu parte, m'au distrasu de la studiile mele de predilectiune, m'au deslipit de acele ocupatiuni linstite si placute, si m'au aruncat in vîrtegiulu luptelor politice, atâtu de crâncene si de pasionate, care se urmâdia la noi continuu de atâ-tia ani.

Nu asiu fi cletezatu nici ua data sè solicitu unu fotoliu intr'a-cesta incinta; déro a fi chiamatu de liber'a vóstra miscare, a fostu unu onoru prea mare pentru mine co sè nu simtu cea mai adâncă recunocintia si mândrie. Si déco interpretu bine intențiunile de care ati fostu animati, cându m'ati admisu intre voi, imi dicu co ati voit u datu ua proba co in spiritulu ce anima invetiatulu vo-stru Corp, nu despartiti legile lumii morale si politice de acelea ale lumei fisice si co priviti studiulu societătiloru omenesci ca

ua situatiune care tine si de sciintiele naturei si de ale spiritului. Ati voitu se aratati co aliatii moral'a si politic'a cu sciintiele exacte si co cereti de la ómenii de Statu a nu marginí lucrarea loru numai in aperarea drepturilor tierei si in organisatiunea administra-tiunilor, déro co cereti se ingrijésca totu ua data si de desvoltarea sciintelor, a artelor si a meserilor; coci numai astu-felu s'arū intielege misiunea ce au de îndeplinitu còtra tiéra si còtra natiune.

Din'r'acestu punctu de vedere nu credu co asiu fi pututu se alegu unu subiectu mai potrivit u cu intențiunile vóstre, de cătu vorbindu-ve de unu omu care a luptatua jumetate de secolu pentru des-voltarea morala, intelectuala si nationala a poporului român, pen-tru respândirea sciintelor, artelor si mestesugurilor in care elu vedea redobândirea drepturilor nationale ale patriei nóstre.

Acei care au auditu pe Ioanu Câmpinénu la tribuna ve potu spune co elu a fostu unu oratoru mare si unu aoperatoru aprigu alu drepturilor nationale. Elu este acela care a redeschis in România lupt'a pe terâmul politici si care prin aperarea ce a sustinutu in contr'a acelor care voiau se ne rapésca autonomia, ne-a lasatu ua pagina frumósa in istoria politica a tierei.

Prin cugetările séle inalte, prin elocint'a sa si prin incuragierile ce a datu literaturei române, numele séu are dreptu la unu resu-netu in mijlocului invetatului vostru corpu. Prin devotamentulu si prin sacrificiile ce a facutu pentru tiéra elu a dobândit u drepturi im-prescriptibile la recunoscint'a tuturor Românilor.

Suférintiele si nenorocirile unei tieri facu de multe ori educatiunea ómenilor politici; ele cându nu corumpu si nu omóra spiritulu, inaltia inim'a, intarescu credintiele si devinu ua scóla de patriotismu, de sacrificii si de abnegatiune.

Intr'ua nópte de iérna Luxandra, soci'a lui Scarlatu Câmpinénu, erá chiamata la curtea domnésca. Niculae Mavrogheni, Domnulu de atunci, o priimesce cu tóte onorurile cuvenite rangului si familiei séle; ii vorbesce cu respectu si blândetie, facêndu ua mare lauda despre meritele sociului seu; cându de ua data acelu Domnul maniacu incepe a plânge si a se bate cu pumnii in capu povestindu-i

visulu ce dicea co avusesec chiaru într'acea nòpte : îi spune co o vediuise in somnu caletorindu pe drumul Giurgiului còtra Tiarigradu si co fi confiscá averea. Cându ténar'a femei ajungea in capulu scàrei palatului se întâlnia cu realisarea visului Domnescu. Era luata pe susu de arnautii curtii si aruncata intr'unu caru mocanescu. Voda rîdea privindu acésta scena dupo feréstra strigându'i : Καλὴν πατερόδιον (calatorie buna).

Azădou'a di ua siaica desbarcă la Rusciucu ânco ua familie de exiliati; d'acolo eră dusa la Eskizara, si mai in urma in temniti'a de la Edi-Cule (siépte turnuri) d'in Constantinopole, unde a fostu detinuta mai multi ani, pêne cându Rusciuci Hasan Pasia a pusu unu termenu tiraniei lui Mavrogheni, luându'i capulu. Atunci s'au liberatu familiile surghiunitiloru si refugitii s'au intorsu la caminurile loru.

Vin'a Câmpineneci eră co barbatulu seu nu voise sè radice óste românésca, ca sè mérga sè se bata alaturi cu Turcii in contr'a austriaciloru, nemtiloru cu códa, cumu le diceau Români.

Éco epoc'a in care Ioanu Câmpinenéu a vediutu diu'a !

Nascutu dintr'unu tata pe care nu l'a pututu cunósce de cătu prin numele laudatu ce a lasatu printre boerii tierei si dintr'ua mumu modelu de iubire si devotamentu, albita inainte de timpu in suferintele celei mai nemilóse inchisori.

Constantinu Câmpinenéu, fiulu celu mai mare alu lui Scarlatu Câmpinenéu si frate lui Ioanu Câmpinenéu, omu de ua inalta inveliatura, elevulu celu mai laudatu alu renumitei scóle a lui Lambru Phutiadi, scóla in care s'a formatu inim'a si spiritulu multora d'in Grecii care au ilustratù patri'a loru prin sabie si prin condeiu, in timpulu luptei pentru regenerarea Greciei.

Acelu frate mai mare alu lui Ioanu Câmpinenéu, care de copilu împărtasise cu maïca sa întemnitiarea de la Edi-Cule, ii-a servitù de tata. Elu i'a vorbitu de tirani'a si de coruptiunea Fanariotiloru, de umilirea tierei, de drepturile ei nesocotite si calcate in picioare; l'a trimisù sè urmedie in scól'a lui Vardalah si a lui Comita; si ii-a datu de institutoru pe Laurençon, unu nobilu francesu care, dupo ce luase ua parte activa si entusiasta in revolutiunea cea mare a

Franciei, neputându mai în urmă să se împace nici cu excesele Jacobinilor care facuse din terore unu mijloc de guvernare, - nici cu regalistii care chiamau pe streini în ajutorulu Burbonilor; scăpatu ca prin minune din temniță din care *Chenier* și *Lavoisier* esau numai ca să se urce pe esiafodu, traiă pribegie in Bucuresci, câscigându-si hrană vietiei dându lectii de limbă lui Voltaire si a lui Rousseau, semănându in tiéra departata ideile cele mari si generoșe ale revoluției franceze; alinându-si astu-felu durerea ce simți in sufletulu seu, vedîndu cumu ideile extreme compromisită causele cele mai bune si facu ca omenirea să se învîrtesca într'unu cercu vitiosu, trecându de la libertate la licentia si la anarchie, de la anarchie la despotismu si la tiranie, ca să începa de la capetăiu acelasiu cercu; si cu tôte acestea pasindu totu înainte.

Sub îngrijirea unoru asemenea învetațiori si cu exemplele cele frumose ce avea de la unu frate modelu de virtute si de patriotismu, unu spiritu destepetu ca acela alu ténérului Câmpinénu, nu putea să nu primăsca adâncu întiparirea binelui si a frumosului.

Dintr'ua familia din cele mai vechi ale tierei, nepotu alu lui Cantemiru si alu vornicului Cândescu, frate cu boerulu celu mai considerat si mai stimatu de Grigore Voda Ghica, loculu lui Ioanu Câmpinénu eră însemnatu la Curte si in mijloculu boerimii, déro inim'a lui ilu tragea mai multu còtra lumea învetața, còtra profesori, còtra ómenii de litere si còtra artisti,—cotrò ómeni de talentu, de spiritu si de gustu cota aceia care totu d'a-una si pretutindeni pre-gatescu viitorulu unei tiéri.

Unu omu pentru care elu avea ua deosebita afectiune eră unu umilu calugaru din monastirea Caldarusiani care sciá să'i vorbésca de originea Româniloru, de vitejile loru, de tractatele Domniloru celoru vechi cu Sultanii, de trecerea Bucovinei din mânele Muscaliloru într'ale Austriei printr'unu actu inicu si fora valóre in dreptu, de cessiunea Besarabiei, calcându-se in picioare principiile cele mai sacre ale dreptului gintiloru.

Intr'ua sér'a, pe cându se află in serviciu la curtea Domnésca; audindu pe Grigore Voda co dicea còtra unu boeru co in lips'a Mi-

tropolitului Dionisie Lupu, nu mai putea lasá scaunulu archipastorescu vacantu si co de aru cunóscce unu calugaru românú cu inima si cu inveriatura, laru face Mitropolitu si aru scapá tiér'a de calugari streini. La aceste cuvinte Ioanu Câmpinénu nu s'a pututu stapâni; multiu-mirea lui a fostu atâtu de mare, audindu aceste cuvinte d'in gur'a Domnului, in cătu, cu risiculu de a fi infruntatu, a strigatu d'in coltiulu unde stá respectuosu: «Este unulu Maria ta!» Informatiunile luate de Domnu, confirmându recomandatiunea Câmpinéului, calugarulu Grigorie fu chiamatu la palatu, unde erau adunati toti boerii. Domnulu, urmatu de postelniculu seu Alexandru Ghica, înaintédia còtra calugaru si'i pune in mâna cârcea Archipastorésca dicêndu'i: «Nici celui «care a alergatu, nici celui care s'a rugatu, ci celui care a binevoituit Dumnedieu.»

Surprinderea boeriloru fu mare, criticele multe, déro tiér'a dobândise unu Mitropolitu virtuosu, adeveratu românú, căruia 'i erá datu sè devie unu martiru alu credintieloru si alu patriotismului seu. Monastirile inchinate s'au luat u atunci d'in mânilor Grecilor si egumeniile s'au datu tóte clerului Românú.

Erá in natur'a lucruriloru de atunci, ca de ua-data cu intrarea trupeloru rusesci, calugarii greci se fie reinstalati in monastirile dise inchinate.

Dupo instalarea guvernului rusescu, la 1828 cu Palin si cu Zaltuchin, ca presidenti plenipotenti, a inceputu pentru virtuosulu nostru Mitropolitu ua era de persecutiune si de suferintie; pucine luni dupo intrarea trupeloru rusesci a fostu exilatu la Kiev. Unu exiliu de siése ani, intr'ua clima aspra, si viéti'a ascetica ce petrecea ca calugaru 'i au ruinatu sanetatea. Numai la venirea nouui domnu Alexandru Ghica la 1834, Mitropolitulu Grigorie s'a liberatu d'in exiliu, de ua-data cu incetarea ocupatiunii straine; a venit u in scaunulu archiepiscopal bolnavu, prapaditu in sanetate, ca sè'si dea obstesculu sfâsitu. A adormit u in Domnulu ca unu săntu, binecuvîntându tiér'a si turm'a pe care a iubit'o atâtu de multu. Memori'a lui scumpa Românilor va fi totu-d'aura incungjurata de aureol'a martirilui.

Grigorie Ghica, care se suise pe scaunulu Domniei la 1822, in

urm'a mortii lui Tudoru Vladimirescu, erá d'intre boerii aceia care lúcrau de multi ani pentru redobândirea drepturilor stramosiescî.

Idea care predominá intr'acelu partidu erá co dreptulu de suzeranitate, astu-felu cumu resultá d'in capitulatiunile încheiate de vechii nostri domni cu Inalt'a-Pórta, erau ua garantie pentru pastrarea na-tionalității nóstre; exemplele celor ce se petreceau in Bucovin'a si in Besarabia, de cându aceste provincii românesci incapuse pe mânile Nemtiloru si ale Rusiloru, i intarea si mai multu in acésta credintia. Acei boeri recunosceau co Turcii, detinêndu fortaretiele de pe tiernulu românescu, numindu Domni d'a dreptulu, fóra de a fi alesi de tiéra, monopolisându exportulu productelor nóstre si trami-tiêndu firmanuri, nesocotiau tractatele. Dero îsi diceau totu-ua-data co de la ua vreme incóce Imperiulu Otomanu mergea totu slabindu-se si co, mai curêndu séu mai târdu, erá sè vie diu'a cându acelu Im-periu sè se desfaca in elementele séle constitutive si co atunci in-dependinti'a României va fi ua consecinția naturala a evenimentelor ce au sè se desfasiure.

Lucrarea acelui partidu, in care figurau pe la finitulu secolului in ân-tîiulu rându Banulu Brancovénu, Banulu Dumitache Ghica cu fii sei, Ba-nulu Scarlatu si Grigorie Ghica,—Logofetulu Ienachitia si fiulu seu Clu-cheru Alecu Vacarescu, Constantinu Balacénu, Vorniculu Scarlatu si fiulu seu Constantinu Câmpinénu, Logofatulu Nicolae Dudescu,—erá de a pregatí natiunea d'in vreme, ca ácea desfasurare de evenimente care se pre-gatiá, sè o gasésca destulu de luminata si de pregatita, ca sè pótă profitá de dêsele pentru intarirea statului Românu; coci déco d'in contra, aru fi fostu sè ne gasésca intr'ua stare de inferioritate, in com-paratiune cu populațiunile de care suntemu incungiurati, nu numai co nu amu fi sciutu sè ne servimu de drepturile nóstre, déro chiaru Independinti'a ce s'aru fi dobândit u nu erá sè aiba altu resultatul de cătu, acela de a atitiá si mai multu lacomi'a puternicilor vecini, si aru fi fostu necontentitu amenintiata de a trece sub unu jugu mai an-evoie de purtatu, precum s'a intêmplatu cu Tatarii d'in Crimă si cu Poloni'a.

Pentru a nu devení déro victim'a aceloru jocuri politice, ei cre-

deau co nu erá de dorit u dissolutiunea Imperiului Otomanu sè fie precipitata, ca sè lase Românilorū timpulu sè se destepte si sè se lumenedie; dero isi diceau tofă ua-data co trebue sè lucredie neincentat la desvoltarea simtiului nationalu si sè caute a se folosi de tóte imprejurările, ca sè se redea tierei drepturile ei calcate, reintrându in literă si in spiritulu tractatelor celor vechi.

Pe aceste base boerii nostri au vorbitu generalului Sebastiani, cându a trecutu prin Bucuresci, la ducerea sa la Constantinopole, ca ambasadoru alu lui Napoleon celu mare.

Pé lunga acestu partidu, mai esistá pe la inceputulu secolului si unu altulu. Unii d'in boeri simpatisau cu politic'a propagata de Eteria grecésca, care lucrá la rescularea tuturoru crestiniloru d'in Orientu si la desfiintarea immediata a dominatiunii Otomane,—politica incuragiata in Francia si in Englîera de lumea universitara si patronata in România de Consulatulu rusescu.

D'in punctulu loru de vedere Grecii aveau celu mai mare interesu sè urmarésca realisarea acelui scopu, còci la ei invetiatur'a erá respândita in tóte clasele, pe cându cele-l-alte populatiuni nici nu se gândiau ânco la infiintarea de alte scoli de câfu cele grecesci. Clerulu ortodoxu pretutindeni in Imperiu erá grecu, avêndu in mânele séle tóte averile bisericesci : Grecii erau poporulu celu mai luminatu si mai avutu d'in Orientu. Simtiulu nationalu erá la ei desvoltat in celu mai mare gradu, pe cându cele-l-alte popóre ale Orientului confundau ânco nationalitatea cu biseric'a, in cătu Bulgarii, Arnautii, Români d'in Macedonia se credeau Greci fiindu-co biseric'a loru se numiá biseric'a ritului orientalu grecu.

Grecii, in starea in care se aflau, puteau sè aspire a inlocui pe Turci in dominatiunea Imperiului. Ei se resculau in numele patriei : διὰ τὴν πατρίδα, si in numele nationalității elene διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἐθνος, éro cele-l-alte popóre se sculau pentru religiune, *za vera*.

Cu cătu Imperiulu Otomanu aru fi cadiutu mai curêndu, cu atâtù Grecii, acestu nému micu, numerându celu multu doue milione de suflete, aveau mai multa probabilitate de a cresce numerulu loru, absorbindu nationalitățile Turciei, pe care ânco si astadi totu credu

co le potu desnationalisá prin scoli si prin biserică, precum cauta sè faca cu Români d'in Macedonia si cu Albanesii, - lucru ce erá sè devie cu neputintia mai târdiu, cându simtiulu gintii s'aru fi desceptatu in acele populatiuni, precum s'a desceptatu si se descépta pe tota diu'a mai multu.

Ioanu Câmpinénu erá unulu d'in adeptii cei mai caldurosi partidului curatul românescu, alu căruia unulu d'in membrui cei mai activi si mai importanti erá fratele său Constantinu.

Pe la inceputulu miscării d'in 1821, guvernulu in amêndoue Principatele erá in mânilor Grecilor si boerilor eteristi care se puse-sera la discretiunea lui Ipsilante, venitu din Rusia ca sè iea comand'a insurectiunii. Insurectiunea luase unu avéntu însemnatu prin puterniculu concursu alu lui Vladimirescu, omu de arme energeticu si forte influentu in judetiele de peste Oltu, unde se pastrá ânco viu spiritulu resboiniciu.

Cei mai multi d'in boeri, si chiaru dintr'acei cari se raliase la actiunea zavergiloru eteristi, speriatu de predaciunile cetelor respân-dite a capitaniiloru lui Ipsilante, parasise tiér'a si refugise in Brașovu si in Sibiu peste Carpati, de unde nu s'au intorsu de cătu atunci, cându atitudinea luata de Ipsilante incepuse se deschidia ochii lui Vladimirescu, si'lui facuse sè védia curs'a in care cadiuse, puindu-se cu totulu si in tóte la discretiunea eteriei, -desceptare târdie pentru elu sermanulu care a expiatu crudu increderea ce a avutu. Elu, care putea sè móra ca Bozzari, sau sè traésca ca Coletti, si-a plecatu capulu calàiloru lui Ipsilante, ca sè nu compromita viitorulu tierei sale, expuindu'o la vindict'a turcésca.

Sacrificiulu lui Vladimirescu a fostu unu actu de celu mai mare patriotismu. Elu a inceputu ca unu erou si a sfarsitul ca unu martiru, deschidiéndu-ne noue calea còtra redobândirea drepturilor nationale.

La chiamarea Românilor sub stégulu nationalu la 1831, Ioanu Câmpinénu, de si de ua sanetate forte delicata, a fostu d'in cei d'ântéiu a respunde la apelu. Rangulu seu de Paharnicu i dá dreptulu la gradulu de capitanu ; mai in urma, ajunsu maioru, i s'a datu co-

mand'a unui batalionu d'in regimentulu stationatu in Ploiesci, avêndu oficeri subalterni pe Nicolae Golescu, pe Ioanu Voinescu II, pe Nicolae Teologu, pe Dâmbovicénu si pe alti tineri oficeri, care toti s'a distinsu si s'a ilustratu in viéti'a publica.

Ua imprejurare cu totulu neasteptata a facutu ca generalulu Kiseleff, guvernорulu rusu de atunci, se cunósca pe Ioanu Câmpinénu.

Orasienii Ploiesceni si locuitorii satelor de p'imprejuru, lipsiti de hrana si ne mai putêndu duce numerósele sarcini si biruri, potvedi si angarale, se resculase, pusese mâna pe arme si campau de mai multe dile pe strade si pe maidanuri, ne mai voindu se recunósca nici ua autoritate. Amenintările si incurările cazaciloru rusesci nu putuse se'i faca se reintre in liniște; incepuse se radice siantiuri de aperare pe piati'a oborului. Curierii se succedau pe totu minutulu intre Bucurescî si Ploiesci. Generalulu guvernoru se gasia in cea mai mare neodihna si nedumerire, cöci nu'i convenia Rusiei se se scie in lumea politica co Românii nu erau multiumiti de guvernulu rusescu, — acëst'a mai alesu intr'unu momentu cându Cabinetulu de Petersburgu isi dă tôte silintiele se faca pe Europa se crédia co Românii erau atâtu de fericiti; in câtu tôte aspiratiunile loru nationale se resumau in dorintia de a fi incorporati in Imperiulu Tiarului. Positiunea in care se afla generalulu Kiseleff era deficila, cöci pe de ua parte nu'i convenia se inabusiésca rescôl'a prin versare de sânge, si pe de alt'a nu putea se lase lucrurile se iea proporțiuni mari intr'unu timpu, cându lupt'a dupe malurile Vistulei facea se resune Europa de strigatulu: se traiésca Polonia! si cându victoriile lui Hlopinsky, lui Skrisnewsky si lui Denbinski sileau pe Imperatulu Nicolae se'si traga ostirile d'in România, ca se le intrebuintiedie in contra Poloniei.

Dupo mai multe dile de iritatiune, generalulu Kiseleff s'a hotarîtu se céra concursulu militiei Române; atunci batalionulu comandatul de Câmpinénu a fostu insarcinatu cu trist'a misiune de a restabilí liniștea prin arme. Maiorulu comandantul, lasându trup'a la ua parte, intrându singuru in mijlocul poporului, a avutu nespus'a consolatiune de a potoli rescôl'a prin puterea cuvântului, facêndu pe fie-

care să se retraga fără a versă cea mai mică picatura de sânge românescu.

Câmpinénu era totu-d'a-una ascultat de popor pentru co cuvinte séle erau pline de ratiune și de distincțiune; vorbiă din curatenia' înimei și din puterea convictiunilor.

Generalulu i'a multumit trimitându-i crucea săntului Vladimiru.

Totu intr'acele vremi generalulu Kiseleff s'a adresat la fratele celu mare alu Câmpinéului oferindu-i Ministerulu Cultelor, dicându-i că și cunoștea aversiunea ce avea de a servî sub unu guvernul streinu, déro credea că oferindu-i unu serviciu cu totulu fără amestecu în politica, nu putea să se atingă intru nimicu credintiele și convictiunile séle. Dupo ua convorbire, care a fostu ua profesiune de credintia franca și leala din partea lui Constantin Câmpinéu, generalulu rusu i'a strînsu mâna dicându-i: că lu stima pentru sentimentele séle, cu atât mai multu cu câtu de aru fi română nu aru cugetă altu-felu pentru tiér'a lui.

Generalulu Kiseleff avea inimă și spiritulu deschisu sentimentelor celor mari. Cându era ambasadoru la Paris, pe la anulu 1862, omu în etate de 80 de ani, Tuvennel, ministru trebilor din afara alu lui Napoleon III dicea, vorbindu despre dênsulu, că nu cunoșcea în tota diplomati'a europenă unu spiritu mai têneru prin sentimentele séle și mai accesibilu la ideile mari și generoase.

Mai în urma maiorulu Câmpinéu, dându dovedi de aptitudine politica și administrativa, a fostu numit directoru de ministeru; atunci cariera militara a devenit pentru dênsulu numai nominală, și éco'lu aruncat în vîrtejulu și în preocupatiunile luptelor politice.

La 1833, remasu singuru Câmpinéu prin mórtea fratelui seu Constantinu, stăpânul pe ua avere din cele mai însemnate, stabilitu în Bucuresci, — cas'a lui a devenit loculu de întâlnire alu tuturor omenilor de talentu. Si déca prin poetu intielegemu pe omulu care are simtiulu a ce este mare și frumosu, a carui inima bate la origine fapta nobila și patriotica, la origine cugetare inalta, și care respinge de la dênsulu origine nu este demnă și curată, — putem dice că elu era unu adeverat poetu. Elu nu numai că iubia litera-

tur'a si artele, déro simtiá ca poetulu si ca artistulu. S'a pusu in capulu Societății filarmonice, a infiintatu scól'a in care s'au formatu mai multi artisti dramatice români, si a devenit fundatorulu teatrului nationalu. Intr'acestu ramu alu literaturei, elu vedea ceva, mai multu de câtu ua scóla de moravuri; pe lûnga glorificarea faptelor si caracterelor celor mari, erá pentru dênsulu unu mijlocu de a dá românismului unu avêntu si de a desceptá simtiulu nationalu. Memor'a lui va fi nestérsa in inimile autorilor si artistilor nostri dramatice. Printr'ënsulu Români au pututu cunósce pe Racine, pe Corneille, pe Molière si pe Alfieri.

Intr'ua lupta continua de mai multi ani in contr'a indiferentiei si a relei vointie, lesne de intielesu, in contr'a teatrului nationalu, d'in partea unui guvern care nu putea de câtu sè caute sè placa streinului, si'a miștuitu ua mare parte a averii séle.

Câmpinénu n'a scrisu nici ua carte, déro a facutu mai multu: a indemnatu pe toti ómenii de talentu dintr'acea epoca sè scrie. Acei cari l'au auditu judecându ua opera, séu dându consiliile séle judiciose asupr'a unei scrieri, potu spune câtu erá de desvoltatú într'a-celu omu gustulu literarú si artisticu.

Stenografi'a, cu totulu necunoscuta pe atunci la noi, nu ne a transmisu elocințele cuvinte rostite de dênsulu in Obscesc'a Adunare; déro acei care l'au auditu in Camer'a de la 1835 pîne la 1839, ne potu spune co elu a inspiratú la ua generatiune intréga simtimintele patrioticé.

Humboldt, vorbindu de marele Arago, dicea co descoperirile si lucrările séle scientifice erau mari si numeróse, déro co mai mari si mai numeróse erau acèlea ce a pusu pe altii sè faca prin consiliile si prin indicațiunile séle.

Intr'unu timpu, cându in lumea nostra robi'a si clac'a erau considerate ca nisce drepturi naturale de care usau, fora a simti consciintia loru catusi de pucinu vetamata, - elu erá d'in miculu numeru alu celor ce deplorá nedreptatea care apasá doue clase forte numeróse ale tierei. Devenitu deplinu stăpânul pe avereala sea, a liberatul indată mai multe sute de suflete d'in robie si a desfintat clac'a la mosia

sea, impropriatarindu pe locuitori. Vestitulu lautaru Dumitrache, care sub unu altu ceru aru fi dobândit uunu renume europénu, acelu menestrelu alu tuturoru veseliiloru si intristăriloru caselorboeresci, viór'a care a facutu mirarea lui Artot si lui Lizt, povestia chiaru elu cum devenise omu liberu : Boerulu alu cărui robu fusese, simtindu'l u cu bani, i-a propusu sè'i vîndia libertatea pe ua mia de galbeni, déro elu neavîndu de câtu trei sute, restulu de siépte sute de galbeni l'a gasit u in generositatea colonelului Câmpinénu. Isi platea datoria de recunoscintia cîntându la ori-ce ocasiunea, de aru fi fostu chiaru la més'a domnésca, cînteculu popularu :

Aideti frati la Marginénu,
Sè scapàmu pe Câmpinénu,

La 1834 Câmpinénu fu alesu deputatu alu judetului Braila. Intrându in Obstesc'a Adunare, s'a gasit u alături cu fostulu seu siefu de regimentu, cu Vorniculu Emanoilu Balénu, si cu doui amici din copilarie cu Iancu Ruset si cu Grigorie Cantacuzino, cu care in tineretie visase imbunatatirea sórtii României; căte'si patru boeri si fecliori de boieri din cei mai considerati pentru spiritulu loru cultivat, pentru caracterulu loru onorabilu si independentu. Chiaru de la cele d'ântâie siedintie s'a stabilitu intr'acesti buni Români ua comunitate de idei si de actiune.

De si boerii tierei fusese chiamati, patru ani mai înainte, la 1830, in Adunarea extraordinara, sè discute Regulamentulu organicu, déro ua lege redigiata si votata sub pressiunea unei ocupatiuni armate si sub presidentia Consulului rusescu, pe cîndu tiér'a erá guvernata de unu generalu strainu, nu putea fi considerata de câtu ca ua opera impusa de straini.

Acesti patru barbati au pusu bas'a principieloru care trebuiau sè'i conduca la reformarea acelui Regulamentu, cautându totu ua data a se folosi de dispositiunile cele bune cuprinse într'ânsulu, pentru a dotá tiér'a cu scoli, a infintia comunicatiuni lesniciose intre centru-ri de productiune si exportu cu centrurile de productiune, a regula cursulu gârleloru si a le face pluitore, a silí pe impiegatii administratiunii a se tine in marginile atributiunilor loru, a face ju-

stitia independenta de influenti'a Guvernului si de fluctuationile politice, a pedepsí aabusurile si prevaricatiunile si a obligá pe fie-care la pad'a legilor.

Pe aceste base s'au unitu acesti patru barbati, formându unu grupu modestu si nebagatu in séma la inceputu, déro pe lunga care au venit de s'au adunatu unulu câte unulu toti acei deputati care doriau binele si înaintarea tierei; in mai pucinu de duoi ani acestu partidu devenise majoritatea Camerei si comptá in sinulu seu pe duoi din prelatii cei mai cuviosi si mai învetiati: pe Cesarie de la Buzeu si pe Ilarionu de la Argesiu. Tiér'a intréga era cu partidulu Câmpinenú, partidu care prin tari'a convictiunilor si prin curagiulu seu a lasatu urme nesterse in Istor'a nostra parlamentara.

Majoritatea acelei Camere n'a lipsit uici ua data de la datoriile séle, a censurat cu scrupulositate actele Guvernului, a cercetat totu d'a-una fóra pregetu socotelele vistieriei, si pentru cheltuelile, ce gasiá facute fóra de a puté fi justificate prin voturile Adunàrii, séu prin legi speciale, obligá pe ministri a le restituí tesaurului, împreuna cu acele deturnate de la destinatiunea loru, împotrivindu-se necontentu la chielueli nesocotite si nefolosítore.

Strînse erau p'atunci baerile pungei Statului!

Nu ne putemu oprí de a avé unu mare respectu pentru barbatii care compuneau adunarea condusa de Câmpinenú, cându consideràmu importantia legilor prelucrate si votate de dênsa, si nu putemu sè nu admiràmu pe acei barbati si sè nu'i binecuvîntàmu, cându consideràmu curagiulu si devotamentulu loru in facia cu imprejurările din intru si din afara.

Guvernulu constrînsu in marginile legalitatii, a voit uici scape de asprulu controlu alu acelei Camere prin intimidare; déro la oficiulu seu mesagiulu prin care Domnulu recomandá Mitropolitului, ca Presedinte alu Camerei, sè *distruga spiritulu resvratitoru si primejdiosu* ce dicea co se introdusese in adunare si sè *nu o lase sè se conduca de nisce intriganti si ambitiosi ca Ioanu Câmpinenú, Ioanu Ruset si Grigorie Cantacuzino* (sic).—Camera a respunsu printr'ua adresa prin care punea sub ochii Domnitorului incapacitatea si neingrijirea ministrilor.

Déro erá in suspensu ua cestiune mare, menita sè aduca ua adeverata furtuna politica si ua lupta crâncena in Obscésca Adunare. Acesta cestiune erá revisuirea Regulamentului organicu, ceruta de Guvernulu rusescu, lucrare reservata legislaturei celei nuoi, pentru care se preгatiau d'in vreme aleg erile.

Consululu rusescu, interesatu a se admite modificările propuse de densuslu, se coborise ênsu'si si fòra nici ua reserva in aren'a electorala, chiama pe boeri si pe proprietari, rânduri rânduri, a casa la elu, la consulatu, — i povetuiuá sè inlature partidulu nationalu, ii amenintiá, si le desemná ómenii ce trebuiau sè tramita in Adunare ca sè placa puternicului Protectoru.

De la atitudinea si de la voturile acelei Adunari erá sè se scie, déco Români tina la dreptulu loru si déco sunt decisi sè aiba ua tiéra autonoma, séu déco abdicu in favorulu streinului.

Alegetorii aü respunsu injonctiuniloru Consulatului, respingêndu candidaturile oficiale si trimitiêndu in Obscesc'a Adunare pe barbatii combatuti de Consulu si de Guvernul, tiér'a se desceptase si erá hotarîta a'si aperá drepturile. Acea lupta gloriósa, in care s'au distinsu Ioanu Câmpinénu, Ioanu Ruset si Grigorie Cantacuzino, a însemnatu redeschiderea campaniei pentru redobândirea drepturilor nôstre stramosiesci.

Me credu in dreptu, Domniloru, a abusá de pacientia vósra, cându amintescu fapte pe care tinerimea care ne inconjóra, trebue sè le aiba totu d'a-una vii in suvenirile ei, ca sè dea memoriei aceloru care au aperatu cu atâta taria drepturile acestei patrii, tributulu de respectu si de recunoscintia ce le datorâmu si ca sè'i imite, cându vr'ua data streinulu aru incercá sè se atinga de drepturile României.

In articolulu 55 alu Regulamentului sè dicea co «ori ce actu séu «hotarîre a obicinuitei Obscesci Adunari si a Domnului, ce aru fi in «potriva tractatelor, seu a hatişerisuriloru închiate in favorulu séu, «trebue sè fie socotite fòra de nici ua putere si nefiintia».

Consululu rusescu cerea sè se adaoga fras'a «*ori in potriva drepturilor Curtii Suzerane si protectrice*».

La finele Regulamentului sè cerea ua modifcare si mai mare, ceva

care nu aru si fostu nimicu mai pucinu de cătu stergerea autonomiei, cöci de unde se dicea in Regulamentu co :

«Adunarea va puté cu concursulu Domnului sè faca Regulamentului schimbările si reformele ce trebuint'a va cere.»

Consululu cerea sè se adaoge acestui paragrafu unu altulu cu cuprinderea urmatóre :

«Tôte acele mesuri séu schimbări, cari aru fi urmatu in vremea ocupației acestui Principatu de către ostirile Imparatiei Rusiei, voru avea ua putere de pravila si se voru cunosc ea parte d'in insusi trupulu Regulamentului.»

«Pe viitorime ori-ce schimbare Domnulu aru voi sè faca in Regulamentulu organicu, nu va puté sè aiba locu, nici sè se pue in lucrare de cătu dupo inadinsu imputernicire a Inaltei Porti cu impreuna unire a Curtii Rusiei.»

In totu timpulu discutiunilor provocate de aceste propunerি. Câmpinenă a statu la tribuna, aretându cu ua elocintia rara, co prin acésta modificare sè ataca nu numai drepturile *ab-antiquo* ale terei, déro chiaru si tractatele dintre Rusia cu Pórt'a, si mai cu deosebire tractatulu de la Andrianopole si hatișerifulu datu cu ocaziunea investiturei Principelui Alexandru Ghica la 1834, precum si manifestulu comitelui Witkenstein de la 1828, cându a intratu cu trupele rusesci in tiéra, - acte care tôte recunosceau esistentia politica a Principatului si drepturile acestui statu.

Adunarea, patrunsa de puterea argumentelor aduse la tribuna, a respinsu cu ua mare majoritate modificările cerute.

Unu asemenea actu nu putea sè nu atraga asupr'a adunării fulgerele Consulatului rusescu, care a si cerutu in data printru nota cominatorie incetarea ori-cării discutiuni ulteriore asupr'a Regulamentului; éro peste căte-va septemâni, tiér'a a avutu durerea si umilint'a de a vedé pe agentulu seu de la Constantinopole, pe logofetulu Aristarchi, transformatu in capugiu alu Portii, venindu si citindu de la tribun'a Adunării unu firmanu, prin care se poruncia Obscescii Adunări sè intercaledie in Regulamentu modificările cerute de Consululu rusescu si invitându pe deputati sè iscalésca unu actu de *caintia ad-hoc* pe care logofetulu l'a depusu pe tribuna.

133330

Atunci Câmpinéulu, luându cuvîntulu, protesta cu energie in contră calcăriloru ce se faceau drepturilor tierei. Cuvintele lui elocinte si atitudinea sea démna si inspirata, umple de lacrami ochii tuturor deputatilor si toti refusa de a iscalî actulu adusu de logofetulu Aristarchi.

Astu-felu s'a inchis u acea Obscésca Adunare! Dintr'acelu momentu lupt'a numai putea fi urmata pe terâmulu parlamentaru, ea erá transportata in afara si nu remasese alt'a sperantia si alt'a de facutu, de câtu de a luminá opiniunea Europei si a face că puterile occidentale sè cunósca situatiunea tierei nôstre, sè le faca sè se interesedie la viitorulu României, puindu ua stavila actiunii omnipotente a Rusiei.

Câmpinénu n'a esitatu unu singuru momentu d'a luá acésta cale. Plinu de incredere in viitorulu Româniloru, si'a facutu ua datorie sacra d'a continuá lupta pe acelu terâmu. Profitându de inghieriul Dunarii scapa surveghiàrii politiei, se duce ântîiu la Constantino-pole, unde explica situatiunea nôstra politica ambasadoriloru Francei si Engliterei, amiralului Roussin si Lordului Pousomby; ei ilu asculta, ilu intielegu si ilu statuescu sè se duca la Paris si la Londra, recomandându'l caldurosu guvernelorloru loru respective.

Câmpinénu a pledatu prin vorba si prin scrisu drepturile tierei la Paris si la Londra, a fostu in cele mai strînse relatiuni cu Garnier Pages, cu Cormenin, cu Dupont de Leure, Berier,—cu Principele Czatoriski, comitele Zamoiski,—cu Lordulu Dudly Stuart, cu Lordulu Morpith si cu mai multi din ómenii influenti in parlamente; a fostu ascultatu cu celu mai mare interesu de Tiers si de Palmerston, siefii cabinetelor englesu si francesu; ânsa totu ce a pututu dobândi a fostu asigurarea, co nu erá departatu momentulu, cându Europa se va hotarî a luá mesuri in contră actiunii Rusiei in Orientu si co atunci memorandele si aretările séle voru fi luate in fórte seriósa consideratiune.

La intòrcerea sea pe la Viena, voindu sè véda pe principele Mternich, cancelariulu 'i-a tramsu respunsu co cunósce cestiunea despre care vrea se'i vorbésca, déro co sunt consideratiuni politice,

care nu i permite a se ocupă de dêns'a; ajunsu la Lugosiu, Câmpinénu a fostu arestatu si dusu sub padia in inchisórea de la Caransebesiu, de unde predatu guvernului român, care l'a detinutu inchisu doui ani la monastirea Marginenii, si de acolo transferatu la monastirea Plumbuit'a; nu s'a liberat d'in inchisóre de câtu la anulu 1841, de ua data cu sosirea unui firmanu prin care, dupo ua intielegere intre ambasadorulu Rusescu si Vizirulu, se ordoná Domnului sè deschida Obscesc'a Adunare.

Alexandru Ghica lasase sè se intieléga in mai multe ocasiuni co se supunea cu nemultumire la sfaturile si injonctiunile Consulatului rusescu, si astu-felu perduse simpatiile Imperatului Nicolae.

De si câstigase multu in opiniunea tierei in ultimii ani ai Domniei séle, déro nu i se putea uitá slabiciunea ce aretase in lupt'a de doui ani sustinuta de partitulu patriotu in revisuirea Regulamentului. Adunarea d'in 1841 se duschidea nu ca se indreptedie abusurile si sè chiame pe Domnu la pad'a legilor, déro ca sè'l'u restórne, còci a-siá erá voint'a Tiarului. Indata dupo cetirea oficiului de deschidere si verificarea titlurilor deputatilor alesi, a esitu la ivéla faimós'a doleantia care a prevocat uenirea comisarilor : Generalulu Duhamel si Şekib Efendi, precursori mauzilici lui Ghica si a simulacrului de alegere, care in anulu 1842 a suitu pe George Bibescu pe scaunulu Domniei.

A fostu ceva duiosu a vedé ua ténera femei, una d'in fetele celei mai mari case d'in Bucuresci, pe nepót'a Dudescului, alergându pe vreme de iérna cu copilulu la sînu, cutreerându paméntulu d'in orasiu in orasiu, d'in inchisóre in inchisóre, cautându pe sociulu ei ; asia a facutu Catinca Câmpinénu, pene ce a descoperit upe barbatulu ei in temniti'a de la Caransebesiu.

Dintr'acelu momentu ea nu s'a mai despartit upe dênsulu, a impartasit upe elu exiliulu si temniti'a.

Trei ani de inchisóre si sanetatea sea ruinata, nu au pututu sè'i slabésca credintiele, nici sè'i inaspréscă caracterulu blându si voiosu. Elu n'a pastrat upe inim'a lui nici resimtieméntulu, nici dorint'i'a de resbunare ; faceá fie căruia partea slabiciunilor omenesci si a ne-

cesitătilorù politice, elu diceá co Români sunt toti patrioti si co intre ómenii care 'si iubescu tiér'a se afla totu dea-una puncturi de contactu si idei asupr'a cărora totu dea-una se potu uni într'ua lucrare comuna. Nimeni n'a fostu mai indrasnetiu si mai infocatu de cătu dênsulu in desbateri si nimeni n'a pastrat mai pucina mânile de cătu dênsulu. In viéti'a politica sciá co nu trebuie nici pisma, nici resimtiemèntu personalu.

D'in convorbirile séle cu ómenii politicei de atunci dobândise convingerea co, cu tóta indeferentia ce aretá Francia, Englîtera si chiaru Austria, pentru drepturile Româniloru; ele ânse hraniau idea de a se folosi de cea d'ântëiu imprejurare, pentru a pune o stavila influenței rusesci si planuriloru séle ambitiose in Orientu, si co de la acelu momentu si de la imprejurările in care se va aflá atunci Europa, va depinde viitorulu României.

Câmpinénu nu a avutu alta ambitiune de cătu aceia de a serví tiér'a lui prin sfaturile séle luminate si de a desceptá opiniunea publica a Europei asupra drepturiloru nóstre. Pe atunci aspiratiunile séle si a celoru mai inaintati patrioti, se marginiau in redobândirea autonomiei si in stabilirea unui regimu constitutionalu; invidiosii si curtesanii nu vedeaú alt'a in zelulu si in devotamentulu sëu de cătu unu ambiciozu de rându, si'lù denuntiau Domnului ca pe unu conspiratoru si ca unu aspirantu la Domnie, in cătu Alexandru Ghica, amiculu sëu d'in copilarie si camaradulu sëu de arme, avusese slabiciunea de a'lù crede astu-felu, cumu ilu depingéu acei care l'u săpau, lingusindu'lù, si ajunsese a'lù persecutá.

Guvernele care nu 'si au puterea si sprijinulu in stim'a si in iubirea natiunii, si cauta a se sustine numai prin straini, sunt totu-d'a-una tematóre; atribue nemultumirile si desafectiunea poporului numai intrigiloru opositiunii si vénarii de putere; in zelu si devotamentu pentru binele publicu nu vedu de cătu interesu personalu, invidie si ambitiune prôsta.

Nu sciu déco multi Români au avutu ból'a Domniei; déro ceia ce este siguru, este co acestu ponosu l'au purtatu toti aceia care s'au bucurat de óre-care consideratiuni intre concetatiunii loru; toti acei

cari n'au pututu sè se impace cu abusurile si cu calcările de lege. Curtesanii au profitat totu-dea-una de slabiciunea omenescă, la apostulu cărora nu au fostu totu-d'auna Domnii nostri; lingusitorii ca să-si facă mâna buna la Domnie, arăta pe omulu care aperă drepturile tierei ca pe unu competitoru, care voiesce se restórne si să se sue elu pe tronu. Câmpinénu dicea într'ua di unuia d'intre acești falsi amici ai puterii, insarcinat să-i sondie cugetările:

«Spune Mariei Séle să nu se téma de unu aspirantu la Domnie, «care isi pierde timpulu cautând'o aiurea de cătu acolo, de unde «se pote dá.»

Numai dupo caderea sea d'in domnia, Alexandru Ghica a intielesu cine lu surpase, si co acel'a nu eră vechiulu seu amicu.

Inainte cu câte-va luni de caderea lui Ghica, Câmpinénu scriă domnului Moldovei Mihaiu Sturdza, co schimbarea Domnului tierei Românesci devenise inevitabilă si co sosise momentulu de a uní amândoue corónele pe capulu unui singuru Domn. Mihaiu Sturdza n'a îndrăsnită nici să ieă elu intiativ'a, nici să lase pe boerii d'in Bucuresci să o facă, temându-se să nu displaca curtilor Imperatesci.

La esirea sea d'in inchisore, Câmpinénu și-a gasită aveare fórte redusă si a fostu obligat ua duce ua viétia de privatiuni; ânsă cas'a lui modestă eră totu-d'auna deschisa cu afabilitate tuturor amiciloru sinceri ai Românișmului si ai libertății; ómenii de inima și de spiritu, de tóte vîrstele și de tóte condițiunile, erau siguri a gasi la dênsulu ua primire plina de amenitate, exemple bune și sfaturi fratiesci. Joculu de cărti, respânditul pe atunci in tóte casele, la dênsulu eră inlocuitu prin con vorbiri instructive despre istoria, literatura și sciintia. Tinerii, atrasi còtra dênsulu de numele mare ce'si facuse, gasiau in cas'a sea ua viétia simplă, fóră luxu si fóră ostentatiune, ua familie unită, ua primire afectuoasa si ua societate alăsa; clasele si generațiunile se apropiau in locu de a stă arăsna unele de altele; se facea intre dênsale unu schimbul de idei si de sentimente inalte si generoase. Acolo s'a facută cimentarea ómeniloru de susu cu cei de josu, intre cei tineri si cei betrâni.

La 1848 sosise timpulu ca ideile de libertate si de egalitate să căra a traí la lumin'a mare. Misiunea Câmpinénului eră implinita.

«Restaurarea Regulamentului, imi scriea elu la Constantinopole, după «caderea Guvernului provizoriu, s'a facută cu ua mare pompa d'inaintea «unui publicu confundat in intristare; ómenii care presidau la acea «solemnitate, simtiau co galvanisédia unu corpu mortu. Cele trei luni «de libertate au lasatu urme adânci in inimile Românilor; gurile se «potu astupă, déro ideile nu potu fi omorîte. Se pregatesce pentru «voi ua lista de proscripsiune si de confiscare a averiloru. Acei «cari voru bravá exiliulu si privatiunile si voru resiste la cursele «care se voru intinde si la tentatiunile, la care veti fi expusi, se voru «intórce peste câti-va ani intr'ua patrie libera».

Sunt departe de noi acei timpi de convictiuni profunde, de lupte staruitore, de devotamente entuziaste, care animau atâtea inimi nobile si generóse,—ua viézia plina de abnegatiune, de privatiuni si de suferintie; multi numai sunt, multi au cadiutu sub povar'a suferintielor. In tinerimea româna domniá numai credint'a in idei, iubirea binelui, si nu erá locu in inimi de cătu pentru virtutile acelea care se ceru de la unu poporu ca sè pôta sdrobî lantiurile si fôra care virtuti nu sè pôte conservá libertatea.

Acum u viézia politica, fiindu multu mai lesne, pasiunile de partidu, luptele personale si ambițiunile mici, aparu mai multu la surfația; déro nici sentimentulu binelui, nici patriotismulu nu au parasițu poporulu român, plinu de inima si de vioiciune; nu avemu de cătu sè vedem u abnegatiunea cu care au alergat toti, de la micu pene la mare, la fruntarie, cându tiér'a le-a cerutu bratiulu si peptulu; nu avemu de cătu sè vedem eroismulu cu care s'au luptatu cându li s'a spusu co este pentru liberarea patriei si pentru gloria ei. Nu! scepticismulu nu a cuprinsu inim'a Românilui; vedeti intristarea si lacramile lui cându perde pe căte unu omu de bine, unu omu de ua viézia pura si plina de devotamentu, precum l'amu vediutu la móretea Câmpinénului si la mortea fratilor Golesci.

La apelulu Câmpinénului toti Români respundeau, pentru co elu sciá sè apropie inimile si sè cimentedie ideile; sciá sè pue poesia in logic'a sea.

Intrarea osciriloru streine la 1848, móretea tinerei si virtuósei séle

socii, sufletu nobilu, spiritu ornatu, cadiuta victimă a iubirii și a devotamentului către familă sea în timpulu cholerei, și exiliul amilor săi cei mai affectionati: Nicolae Balcescu, Rusetu, Voinescu II, etc. au fostu pentru Câmpinénu trei lovitură de sub care nu s'a mai pututu ridică. Intristarea a cuprinsu sufletulu său voiosu și a acoperit u cu unu velu de melancolie caracterulu celu mai veselu și mai glumetiu; și spiritulu său vioiu a mersu scadiendu dîndi in di.

Vedut'ati unu betrânu gârbovitu înainte de ani, care d'abia și ducea piciorele pene in gredin'a Cismigiu lui, unde remânea ore intregi pe ualavitia, cu capulu plecatu spre pieptu? Acelor care i vorbiau, le respundeau cu risu său cu plânsu, dupo cum subiectulu vorbei ii aducea suveniri vesele său triste ale vietiei săle; trecatorii se descoperiau cu respectu dinaintea lui, ero betrânnii se opriau și lu aratau copiiloru.

Acela era Câmpinénu, marele patriotu, ua umbra care trecea ca ua protestare vie in contra nedreptății, a persecutiunilor și a apesarilor.

RESPUNSULU D-LUI B. P. HASDEU

Ilustre Colega,

Ai oglinditu adeveratulu spiritu alu Academiei Române, cându ai disu co ea «privesc studiulu societătilor omenesci ca ua situatiune «care tiene si de sciintiele naturei si de sciintiele spiritului», imbratisându astu-felu totalitatea sciintielor intr'unu singuru buchetu, alu caruia nodu de legatura este *omulu*. Ai rostitu credint'ia nostra a tuturora, cându ai spusu co Academîa Româna «cere de la ómenii «de Statu a nu marginí lucrarea loru numai in aperarea dreptu-«rilorù tierei si in organisațiunea administrativa, ci trebuie sè in-«grijësca totu ua-data de desvoltarea sciintielorù, a artelorù si a mestesiugurilorù». Ca barbatu, căruia ii este de ua potriva dragu a urmarí, in strîns'a loru inrudire, tôte verigele desfasiurării mintii omenesci — matematicu, economistu, istoricu, cunoscëtoru alu artelorù — loculu D-tale erá aici; aici unde universalitatea cunoscintielorù, fòra a pretinde fie-care la vre ua superioritate feodala séu la ua egoista isolatiune, si'au datu mâna in mâna pentru a pasi bratii la bratii, luminându-se un'a pe alta si luminându in unire, prin intreite radie, departatulu orizontu alu viitorului nostru nationalu. Aici erá loculu D-tale, ca omu de Statu, pe care gréu'a sarcina de cărmaciu, preocupatiunile momentului si grijile dilei de mâne in vîrtejulu valurilor politice, nici ua-data nu te-au departatu de la religiunea

bunului, frumosului și adeverului, cărora te inchinai ca devotu, chiaru atunci cându timpulu nu'ți permitea a le serví ca preotu.

Aristotele și Bacon, cei mai superbi fruntasi ai cugetării, preveduaseră de demultu intim'a impletecire a tuturoru sciintielorū, a tuturorū ramurilor cunoscintiei. Enciclopedi'a francesa d'in secolulu trecutu s'a incercat, déro intr'unu modu fórte stângaciu, de a realisá maretiulu planu alu filosofului dela Verulam. Timpului nostru i a fostu ursitu de a demonstrá pene la ultim'a evidentia acea solidaritate sciintifica universală. Istoriculu și naturalistulu, economistulu și matematiculu, linguistulu și filosofulu, nici ua specialitate nu se mai pôte baricadâ in propri'a sea sfera, fóra a fi silita se ieă mereu câte-ceva de la tóte cele-l-alte si sè le dea, la rândulu seu, lumina pentru lumina. Unu profesoru de istoria dintr'unu orasielu in Anglia descopere ua lege de economia politica : «legea lui Malthus»; acea lege de economia politica, descoperita de còtra unu istoricu, destépta pe duoi naturalisti, Darwin și Wallace, inlesnindu-le a constata ua mare lege biologica : *selectiunea naturala*. Selectiunea naturala ua data constatata, linguistulu observa cu uimire, co tóte fenomenele ei se regasesc in viéti'a limbei umane in genere si in fie-care graiu in parte. Unde sè mai fie óre marginea cea prapastiósa, murulu celu chinezescu de alta data, intre sciintia cutare si cutare? Prin statistica si prin finacie economia politica se furisiédia in matematica, si totu'si nu se pôte desparti de istoria pe de ua parte si de jurisprudentia pe de alt'a, cari éro'si sè casatorescu cu atâtea si mai atâtea diferite doctrine. Filosofulu de asta-di este mai naturalistu de cum au fostu naturalistii *ex cathedra* d'in vécurile trecute. Istoriculu consulta pe geologu, sgândarindu impreuna urmele omului pene la epoc'a tertiara, si intréba in acela'si timpu pe medicu, cumpanindu ambii influenția circumfuselorù asupra traiului popórelorù, impinsi une-ori amândoi a mai alergá si la sfatulu chimistului.

Alianția sciintielorū a exercitatu asupr'a loru cea mai fericita actiune reciproca. Sciintiele matematice, si mai alesu cele fisice, au capetatu prin acésta infratire nesce vederi mai sintetice; pe cându sciintiele asia numite morale si politice au dobândit d'in contra, prin contactu

cu cele exacte, ua apucatura mai analitica. Ceia ce'i mai importantu de cătu tóte, este altoirea metódei biologice, ca sè nu dicemu chiaru matematice, còtra studiile sociologice, in cari se desfatá pene atunci lòra frêu arbitriulu tendintielorù subjective si alu pretinselorù interesuri de nému séu de localitate. Unu geologu românù, d'in simpl'a dorintia de a radicá glori'a Bucuresciloru, nu va inventá pe unu *leo primigenius bucurestinus*. Unu botanicu românù, pentru naiv'a placere de a gadilá mândri'a nóst'r'a nationala, nu'si va închipui co pe malurile Dimbovitiei se inaltia cedrulu si bana-nulu. Totu asia nu mai este iertatu unui istoricu românù, unui economistu, unui filologu, de a calcá sub picioare metód'a sciintifica rigurosa, de a nesocotí legile constataate ale normei lucruriloru, de a inlaturá séu de a resuci dupe placu faptele pentru siubred'a satisfactiune a unui patriotismu reu intielesu. Metod'a experimentalala domnesce asta-di in sociologia ca si 'n biologia. A aduná cu exactitate fenomene si éro'si fenomene, a le compará cu de-a-meruntulu unele cu altele, a le grupá dupo caracterele loru esentiale, a trage apoi d'in ele ua conclusiune directa, firésca, nesilita, fie ea placuta séu neplacuta pentru propri'a nóst'ra individualitate, - asia procede naturalistulu, si nu altu-felu este permisú istoricului, economistului, filologului. E camu greu; se cere multa abnegatiune, mare rebdare, imensa munca; tocmai ací âNSE resiede patriotismulu celu mintosu, cöci civilisatiunea moderna calculédia marirea unei natiuni dupo numerulu adeveruriloru celoru positive descoperite de còtra fiii sèi, éro nu dupo multimea bolnavelorù fantasmagorii, prin cari se caracterisa popórele cele necópte.

Constituirea solidara a Academiei Române d'in cele trei sectiuni, eterogene in aparintia, déro sòrte incuscrise d'in punctulu de vedere alu sciintiei contemporane, completându-se si controlându-se un'a pe alt'a, este ua simptoma fericita. Intrarea D-tale in acestu corpu, ilustre colega, dovedescă - dupo cum insuti ai spus'o si'mi place s'o mai repetu, co «Academi'a Româna privesce studiulu societătilorù ome-nesci ca ua situatiune intre sciintiele naturei si sciintiele spiritului». Ce-va mai multu. Fie ca barbatu de sciintia, fia ca omu de Statu,

ai fostu totu-d'atuna modelu de impartialitate, de tolerantia, de acelu liberalismu in adeveru liberalu, căruia nu'i e téma de a infruntá prejuditiele vulgare, chiaru cu risculu impopularitáti, déro care se feresce totu-ua-data de a impune altor'a dreptu dogma propria sea credintia, ci lasa neincatusiata manifestarea tuturoru opiniuniloru, pentru ca d'in ciocnirea loru — dupo vorba lui Montesquieu — se scapere lumin'a. Asia a fostu si nemuritorulu Câmpinénu, a căruia simpatica imagine ai facutu se sguduie inimile nóstre. Déco mai traiá, loculu seu aru fi fostu in fruntea Academiei Române. Asta-di acolo este loculu Domniei Tale.

